

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 38/01-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. mája 2001 predbežne prerokoval podnet Ing. I. Ch., bytom Z., Ing. M. P., bytom Z., Ing. V. R., bytom K., ako aj Z. S. so sídlom v Z., zastúpených advokátom JUDr. J. H., B. B., vo veci porušenia ich základných práv podľa čl. 44 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky označeným postupom Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky a takto

r o z h o d o l :

Podnet Ing. I. Ch., Ing. M. P., Ing. V. R. a o. z. S., Z. vo veci porušenia ich základných práv podľa čl. 44 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnený.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 26. marca 2001 doručené podanie Ing. I. Ch., bytom Z., Ing. M. P., bytom Z., Ing. V. R., bytom K., ako aj Z. S. so sídlom v Z. (ďalej len „navrhovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. J. H., B. B., označené ako „Podnet na začatie konania pred ústavným súdom v zmysle čl. 130 ods. 3 Ústavy SR pre porušenie čl. 44 a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR“.

Navrhovatelia uviedli, že k porušeniu ich základných práv došlo postupom Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo životného prostredia“) v konaní o posudzovaní vplyvu na životné prostredie zámeru „Nadlepšenie prietokov Hrona“ bez akejkoľvek opory v príslušnom zákone. Hoci zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 127/1994 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (ďalej len „zákon č. 127/1994 Z. z.“) nadobudol účinnosť až 1. septembra 1994, ministerstvo životného prostredia postupovalo od februára 1994 v označenom konaní podľa vládneho návrhu tohto zákona. Nakoľko podľa názoru navrhovateľov jedným zo zákonov, „ktoré vykonávajú ustanovenia čl. 44 Ústavy SR, je aj zákon č. 127/1994 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie“, ministerstvo životného prostredia svojím „nezákonným a neústavným postupom, ktorým vytvorilo možnosť nereparovateľného zásahu do životného prostredia, porušilo ústavné právo podnecovateľov garantované čl. 44 Ústavy SR“, nakoľko „právo na priaznivé životné prostredie... sa bude vzťahovať tak na fyzickú osobu, ako aj na právnickú osobu“.

Podľa názoru navrhovateľov takýmto postupom ministerstva životného prostredia došlo aj k porušeniu ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), pretože „ak štátny orgán koná vo veci uplatnenia práva inak, ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu a inú právnu ochranu, a tým protirečí príkazu ústavnej normy“.

Na základe uvedeného navrhovateľa požiadali, aby ústavný súd po prijatí ich podnetu nálezom rozhodol: „Ministerstvo životného prostredia – Odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie a medziodvetvových vzťahov svojím postupom vo veci posudzovania zámeru Nadlepšenie prietokov Hrona vo vzťahu k podnecovateľom porušilo čl. 44 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 130 ods. 3 ústavy oprávnený konať o podnetoch, ktorými fyzické alebo právnické osoby namietajú porušenie svojich práv. Z konania o podnetoch nie je možné vylúčiť postup žiadneho orgánu (štátneho, samosprávneho, iného orgánu verejnej moci), pokiaľ v jeho dôsledku došlo k porušeniu základného práva fyzickej alebo právnickej osoby a pokiaľ tomuto základnému právu alebo slobode nie je možné poskytnúť ochranu prostredníctvom účinného právneho prostriedku nápravy dostupného navrhovateľovi. Pri predbežnom prerokovaní každého podnetu ústavný súd skúma jeho zákonom predpísané náležitosti upravené v § 20 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ako aj prípadné dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona.

Jedna z podmienok, ktoré ústavný súd skúma pri predbežnom prerokovaní každého podnetu, je, či nejde o zjavne neopodstatnený podnet. Za zjavne neopodstatnený podnet je pritom možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. Ako ústavný súd už uviedol vo veci sp. zn. I. ÚS 24/98: „Jedným z dôvodov odmietnutia podnetu je jeho zjavná neopodstatnenosť, ktorú možno vysloviť v prípade, ak Ústavný súd Slovenskej republiky nezistí príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal pisateľ podnetu“, v dôsledku čoho „...namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ...“ (I. ÚS 66/98).

1. Ústavný súd v zmysle uvedeného kritéria preskúmal podnet navrhovateľov v časti namietajúcej porušenie ich základného práva podľa čl. 44 ústavy a odmietol ho pre zjavnú neopodstatnenosť, nakoľko nezistil príčinnú súvislosť medzi postupom orgánu v konaní o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a ich základným právom podľa čl. 44 ústavy. Hoci je nepochybné, že zákon č. 127/1994 Z. z. tvorí vecnú a obsahovú súčasť celkovej právnej úpravy a ochrany životného prostredia v Slovenskej republike (a v tomto smere je v priamom vzťahu k čl. 44 ústavy), voči fyzickým a právnickým osobám, verejnosti, resp.

občianskym združeniam (a v rámci svojich konaní) však konkretizuje ich základné právo na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia a o príčinách a následkoch tohto stavu, ktoré je upravené v osobitnom čl. 45 ústavy. Podľa jeho ustanovení má verejnosť právo zoznámiť sa ako s dokumentáciou posudzujúcou vplyv konkrétneho zámeru na životné prostredie (v prvej fáze procesu tohto posudzovania), tak aj s pripomienkami a vyjadreniami k nej (v tzv. verejnom prejednaní). V konkrétnostiach možno túto základnú líniu jednoznačne identifikovať prostredníctvom a v rámci jednotlivých zákonných ustanovení. Ustanovenie § 8 ods. 4 citovaného zákona uvádza, že o návrhu zámeru informuje dotknutá obec verejnosť spolu s informáciou, kde je do neho možné nahliadnuť, právoplatné rozhodnutie o tom, či sa určitá činnosť bude alebo nebude posudzovať podľa zákona č. 127/1994 Z. z., ministerstvo doručí aj občianskej iniciatíve alebo občianskemu združeniu (§ 11 ods. 4), navrhovateľ informuje vhodným spôsobom verejnosť o určenom rozsahu hodnotenia a jeho časovom harmonograme (§ 12 ods. 5), dotknutá obec informuje verejnosť o správe a hodnotení a zabezpečí jej verejné prerokovanie (§ 17 ods. 1 a 2), dotknutá obec zverejní záverečné stanovisko (§ 21). V rámci a kontexte zákona č. 127/1994 Z. z. možno hovoriť o tzv. aktívnom sprístupňovaní informácií o životnom prostredí, ku ktorému dochádza bez výslovnej žiadosti zainteresovaných osôb v rámci procesov tvoriacich predmet jeho úpravy (napríklad posudzovanie vplyvov činností, zisťovacie konanie). Postupy a spôsoby získavania informácií o stave prostredí sú veľmi rôznorodé, často neformálne a nezahŕňajú len tzv. pasívne informácie o životnom prostredí na žiadosť oprávnenej osoby. Skutočnosť, že rôznorodé procesy oceňovania vplyvov na životné prostredie predstavuje pre ich „laický“, resp. „občiansky“ prvok realizáciu ich základného práva na informácie a konkrétnejšie práva na informácie o životnom prostredí, napokon potvrdzujú aj medzinárodné dokumenty, akými sú smernica Rady EHS č. 85/337/EEC o posudzovaní vplyvov niektorých verejných alebo súkromných projektov na životné prostredie z 5. júla 1985 (konkrétne jej čl. 6 ods. 2 a čl. 9), ako aj Dohovor o hodnotení vplyvu na životné prostredie presahujúce štátne hranice z 25. februára 1991 (čl. 2 ods. 6, čl. 3 ods. 1 a 8, čl. 4 ods. 2 – oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 162/2000 Z. z.).

Túto skutočnosť napokon potvrdzujú i samotní navrhovatelia, keď na príslušných miestach svojho podnetu výslovne uvádzajú, že „Verejnosť musí byť informovaná o jednotlivých častiach procesu EIA, musí mať možnosť nahliadnuť do príslušnej dokumentácie, robiť si z nej výpisy a odpisy“, resp. „Iniciatíva má právo byť informovaná o procese EIA, priamo dostáva niektoré dokumenty a môže podávať stanoviská, na ktoré sa prihliada v ďalšom procese“ a „podobné práva má aj občianske združenie“.

Z uvedeného vyplýva, že nakoľko označeným postupom ministerstva životného prostredia nebolo možné porušiť základné právo navrhovateľov podľa čl. 44 ústavy, bolo potrebné ich podnet v tejto časti a po jeho predbežnom prerokovaní odmietnuť pre jeho zjavnú neopodstatnenosť.

2. V ďalšej časti svojho podnetu navrhovatelia namietali, že označeným postupom ministerstva životného prostredia v konaní podľa zákona č. 127/1994 Z. z. došlo aj k porušeniu ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1, t. j. práva na súdnu a inú právnu ochranu. Aj v tejto časti bol ich podnet odmietnutý ako zjavne neopodstatnený, nakoľko navrhovatelia netvrdili a ani ničím nedoložili, že sa svojho základného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu vôbec domáhali pred príslušným orgánom štátu, resp. že takýmto postupom ministerstva životného prostredia im bol výkon ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy obmedzený, či dokonca zmarený.

Z uvedených dôvodov bolo potrebné podnet navrhovateľov namietajúcich porušenie ich základných práv podľa čl. 44 a čl. 46 ods. 1 ústavy po jeho predbežnom prerokovaní odmietnuť ako zjavne neopodstatnený.